

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
Agnes Nordwall
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr: 2023–44

Er referens/dnr:
KN2023/02708

2023-05-04

Remissvar

EU-kommissionens förslag till förordning om nettonollindustrin – Net-Zero Industry Act

EU-kommissionen har inom ramen för Gröna givens industriplan för nettonollåldern publicerat ett förslag till förordning om nettonollindustri (NZIA). Svenskt Näringsliv vill tacka för möjligheten att yttra sig i rubricerat ärende och har följande att anföra.

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv välkomnar EU-kommissionens initiativ som avser förbättra förutsättningarna för investeringar inom vissa gröna teknologier i unionen. Den gröna omställningen utmanas av höga energipriser i Europa och fortsatt långdragna och oförutsägbara tillståndprocesser. Möjligheten att säkra tillgång på kritiska komponenter och teknologier är fortsatt en viktig fråga för näringslivet, liksom en stabil tillgång på fossilfri energi till konkurrenskraftig kostnad.
- EU-kommissionens initiativ är emellertid för begränsat till sin utformning. Urvalet av teknologier saknar en tydlig motivering, och Svenskt Näringsliv är av åsikten att generella åtgärder som främjar industrins gröna omställning och resiliens är att föredra framför mer teknikspecifika tillvägagångssätt.
- Svenskt Näringsliv avstyrker att det sätts specifika riktmärken för produktionsandelar för dessa teknologier, även om de endast är vägledande. Näringslivets relativa konkurrenskraft och marknadernas utveckling bör dock följas noga.
- Svenskt Näringsliv är tveksam till förslaget om strategiska projekt och menar att alla projekt som främjar grön omställning och resiliens bör omfattas av underlättande åtgärder. Tillkommande prövning kommer leda till ökade administrativa kostnader och en förlängd projekttid. Den extra prövningen som medföljer kommer delvis ointetgöra de kortare tidsgränser som föreslås i tillståndprocessen i övrigt. De kriterier som valts ut inbjuder till tolkningar av innebörden och ökar osäkerheten för marknadens aktörer. Det är oklart om de projekt som kommer väljas ut verkligen kommer vara de projekt som är i störst behov av hjälp med finansiering och hantering av tillståndprocesserna.

- Det främsta hindret som både EU-kommissionen och medlemsstaterna bör fokusera på är de långa och oförutsägbara tillståndsprocesserna som ofta utgör avgörande hinder för att få till stånd ny eller utökad industriell verksamhet. Förslaget att införa fasta tidsgränser för vissa teknologier kan vara välkommet för de som omfattas. Det är emellertid problematiskt i ett marknadsperspektiv eftersom andra verksamheter kan missgynnas när utvalda projekt prioriteras. Mer grundläggande åtgärder behövs för att åstadkomma verklig förändring och skynda på omställningen. En ny organisation av tillståndsprövningen på de premisser som EU-kommissionen föreslår kan dessutom riskera att utmana möjligheten till en effektiv prövning.
- Förslaget omfattar endast teknologier kopplade till energi. För att vara mer träffsäker, och med beaktande att det finns många viktiga nettonollteknologier som inte har specifikt med energi att göra, så bör övervägas om titeln på förslaget bör ändras till att exempelvis vara "Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero *energy* technology products manufacturing ecosystem".

Övergripande synpunkter

Svenskt Näringsliv välkomnar EU-kommissionens initiativ som avser förbättra förutsättningarna för investeringar inom vissa gröna teknologier inom unionen. Den gröna omställningen utmanas av höga energipriser i Europa och fortsatt långdragna och oförutsägbara tillståndsprocesser. Möjligheten att säkra tillgång på kritiska komponenter och teknologier är fortsatt en viktig fråga för näringslivet, liksom en stabil tillgång på fossilfri energi till konkurrenskraftig kostnad.

Svenskt Näringsliv vill framhålla de kärnvärden som är grundläggande för näringslivets fortsatta tillväxt och möjligheter att möta klimatutmaningarna. För att främja ny utveckling är teknikneutralitet en förutsättning. Att genom lagstiftning styra vilka befintliga tekniker eller material som ska främjas riskerar leda till att viktiga områden som är lika betydelsefulla för näringslivets tillväxt och möjligheter att möta klimatutmaningar missgynnas, att det sker konkurrenssnedvridning och till och med att nya upptäckter eller innovationer hämmas. Dessutom blir omställningskapaciteten väldigt begränsad om rådande omständigheter plötsligt ändras.

Svenskt Näringsliv förespråkar därför breda lösningar som främjar näringslivet generellt, snarare än selektiva satsningar och snabbspår för enskilda branscher och teknologier. Av den anledningen är det viktigt att den ökade prioritet som i förordningen ges till vissa gröna teknologier inte läses motsatsvis. Det bör därför uttryckas i förordningen att tillståndsgivning och möjliggörande i övrigt av andra gröna teknologier också har stor betydelse för det europeiska näringslivet och för den gröna omställningen.

Kommissionens förslag har tagits fram under stor skyndsamhet. Även om det är mycket angeläget att driva på den gröna omställningen och snarast undanröja hinder mot företagets investeringar och starka vilja att förverkliga omställningen, så måste likväl kommissionen ta fram genomarbetade förslag som baseras på en grundlig konsekvensanalys. Förslaget om nettonollindustrin har inte föregåtts av en konsekvensanalys. Ett arbetsdokument som analyserar förslaget ska presenteras av kommissionen inom tre månader från då förslaget lades fram. Även om en sådan analys är välkommen kan den i sig inte ersätta en fullständig konsekvensanalys, som inte bara beskriver ett framlagt förslag utan ska göra en bredare omvärldsanalys och lägga fram alternativa förslag på handlingsvägar. Svenskt Näringsliv

menar att denna hantering är oacceptabel eftersom det leder till sämre genomarbetade förslag och inskränker på intressenters möjligheter att ta ställning till kommissionens förslag och komma med väl underbyggda synpunkter. Sverige bör påtala detta och verka för att denna hantering från kommissionens sida inte legitimeras.

Slutligen kan ifrågasättas titel på själva förslaget, som är något missvisande. Eftersom samtliga teknologier som inkluderas i förslaget rör energi i någon bemärkelse, så bör övervägas om inte ordet "energi" bör inkluderas i förslagets titel. Det skulle bättre stämma överens med innehållet i förslaget, som inte innehåller förslag rörande andra typer av teknologier som kan spela en viktig roll i olika branschers omställning till nettonollutsläpp, exempelvis nya teknologier i själva produktionen av varor. Det skulle också bana väg för kompletterande förslag framgent från EU-kommissionen, som skulle kunna leda till en bredare och mer generell tillämpning av främjandeåtgärder för teknologier som understödjer den gröna omställningen. På flera platser i texten, exempelvis på sidorna 1–3, skriver EU-kommissionen själv om "net-zero energy technologies". Titeln på förslaget bör därför exempelvis vara "Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on establishing a framework of measures for strengthening Europe's net-zero energy technology products manufacturing ecosystem".

I det följande behandlas specifika artiklar i EU-kommissionens förslag.

Syfte och riktmärken (artikel 1)

Förslaget syftar till att skapa förutsättningar för ökad tillverkningskapacitet och innovation av nettonollteknologier så att unionens mål om att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 procent till 2030 kan uppnås. Syftet är även att säkra en pålitlig tillgång till nettonollteknologier som är viktiga för unionens energisystem, samt för att skapa kvalificerade arbetstillfällen. Svenskt Näringsliv har inget emot förslagets syfte – tvärtom är det mycket välkommet att kommissionen tar ytterligare åtgärder med detta som syfte. Förbättrade förutsättningar för utbyggnad av fossilfri energi är en av Svenskt Näringslivs mest prioriterade frågor.

I tillägg till det allmänna syftet innehåller artikeln en precisering som innebär att ett procentmål sätts för unionens egen kapacitet att tillverka det man definierar som *strategiska* nettonollteknologier. Målet innebär att produktionskapaciteten inom EU av strategiska nettonollteknologier vid 2030 ska närma sig eller uppgå till minst 40 procent av EU:s årliga behov för att kunna nå klimatmålen.

Svenskt Näringsliv anser att det inte är lämpligt att sätta den här typen av produktionsmål. Det är i grunden marknadskrafterna som bör avgöra var och i vilken utsträckning som olika varor och tjänster ska produceras. Handel med flera andra marknadsekonomier kan säkra en god tillgång till strategiska råvaror och teknologier och vara att föredra om andra länder utanför EU har komparativa fördelar i produktionen. På samma sätt bör inte alla varor produceras inom EU om det finns komparativa nackdelar och andra omständigheter som inte kan åtgärdas genom att förbättra marknadens funktionssätt, exempelvis genom bättre regelverk.

Även om Svenskt Näringsliv gärna ser att investeringar och tillverkning inom nettonollteknologier ökar inom EU så bör det inte förhållas till ett specifikt procentmål. Det kan leda till felaktiga incitament för att till varje pris uppnå sådana mål, som exempelvis ineffektiva marknadsinterventioner som snedvrider konkurrensen. Målet om 40 procent tycks

dessutom mycket godtyckligt satt, inte minst med tanke på att det i dagsläget finns en mycket omfattande produktion av vissa nettonollteknologier som vida överstiger detta mål (exempelvis inom vindkraft) medan EU:s produktion av andra nettonollteknologier är mycket blygsam (exempelvis inom solceller). Målsättningen blir därför mycket märklig, då det i ena fallet tycks mycket anspråkslöst och till och med skulle kunna påstås vara en styrsignal som hämmar en ambitiös politik, medan det i det andra fallet kan anses vara orealistiskt. Svenskt Näringsliv tycker även det är viktigt att avstyrka detta mål av den anledning att det inte får bli en ny praxis inom EU att föreslå den här typen av produktionsmål som redan finns i halvledarakten (2021/22:FPM67).

Svenskt Näringsliv förespråkar därför att något procentmål inte bör användas på det sätt som EU-kommissionen föreslår. I stället bör kommissionen noga följa utvecklingen av de förslag som man här lägger fram och hur de påverkar investeringar och produktion inom de nettonollteknologier som här är i fokus. Fokus bör vara på vilka förutsättningar som ges i förhållande till konkurrentländer, och hur EU löpande kan främja goda investerings- och utvecklingsmöjligheter för både innovation och produktion inom nettonollteknologier vilket attraherar investeringar och industrietableringar inom EU. Målet bör därför vara mer av ett kvalitativt formulerat mål, som ur ett brett perspektiv analyserar utvecklingen inom dessa branscher och huruvida EU-kommissionen behöver vidta fler åtgärder, eller om det snarare handlar om att konkurrerande länder har komparativa fördelar som gör det naturligt och effektivt att tillverkning inte förläggs inom EU i en större omfattning.

Listor över nettonollteknologier (artiklarna 2–3 samt bilagan)

Svenskt Näringsliv menar att det är eftersträvansvärt med ett mer teknik neutralt förhållningssätt där det avgörande är huruvida de teknologier som premieras är nyckelfaktorer för att bidra till EU:s mål om klimatneutralitet och till minskningar av utsläpp. EU-kommissionens förslag att selektivt premiera enskilda teknologier riskerar leda till snedvriden konkurrens och hämmande av innovation, då det utgår från den teknik vi känner till idag. Den riskerar även leda till gränsdragningsproblem och svårigheter att definiera var gränserna går för olika utvalda teknologier i praktiken.

Det är tydligt att den föreslagna rättsakten har fokus på teknologier för hållbar energiproduktion. Dessa bör därför betecknas som nettonoll*energiteknologier*. Svenskt Näringsliv förordar här att alla teknologier för fossilfri energiproduktion ges samma förutsättningar och prövas utifrån samma premisser, där kostnadseffektivitet, stabilitet och reglerbarhet samt minskade koldioxidutsläpp bör vara bärande parametrar. I grunden är det dessutom rimligt att alla teknologier för fossilfri industriproduktion behandlas likvärdigt, inte bara sådana kopplade till energiproduktion.

Tillståndsprocesser (artiklarna 4–8), övergripande kommentarer

Förslagen som rör tillståndsprocesserna är centrala för näringslivets förutsättningar och för att syftet med förordningen ska kunna uppnås. Ambitionen att korta ner tiderna för handläggning är välkommen. Svenskt Näringsliv är dock tveksamma till den praktiska genomförbarheten, med mindre än att förslaget förändras och att de svenska regelverken reformeras. Förslaget riskerar även att medföra negativa konsekvenser som motverkar de uppställda syftena med förordningen. Nedan redogörs för detta övergripande, samt resonemang kring hur förslagen i förordningen kan appliceras på svenska förhållanden. Därefter följer specifika kommentarer på artiklarna.

EU-akters påverkan på tidsramar för tillståndsprocesser

Tillståndsgivning i Unionen fungerar idag inte som den möjliggörare av omställningen som den borde göra. Det samlade näringslivets organisation i Bryssel, BusinessEurope, lyfter problemet ständigt i diskussioner om pågående rättsakter. Problematiken består dels av den existerande och pågående EU-rättsliga regleringen, dels av enskilda medlemsstaternas implementeringar. Direktiven och förordningarna som reglerar tillståndsprocesser är ofta komplexa och otydliga, vilket leder till långa och oförutsägbara tillståndsprocesser i de flesta medlemsstater. EU-kommissionens syfte med förordningen är att förkorta tiden det tar att få tillstånd ökad produktion av vissa gröna energiteknologier. Den viljeriktningen är dock svår att förena med den linje som EU-kommissionen samtidigt driver i arbetet med att revidera industriutsläppsdirektivet (IED 2.0). Där utvidgas tillståndsprocessen till att omfatta många fler moment och utöver detta tillkommer dessutom krav på olika redovisningar vilket högst påtagligt vilket kommer att leda till längre hantering av projekt, oavsett om de är prioriterade eller inte.

Medan det visserligen finns utrymme för effektiviseringar av handläggningen hos de berörda myndigheterna, så är huvudproblemet i första hand de materiella kraven i de bakomliggande direktiven för tillståndsprövningarna, såsom IED, MKB-direktivet, art- och habitatdirektiven, och inte minst ramdirektivet för vatten. Kraven som följer av dessa direktiv utgör grundläggande orsaker till de långa handläggningstiderna och den bristande förutsebarheten. De materiella kraven och kraven på utredningar lämnas emellertid oförändrade. Att skrivningar om övergripande allmänna intressen introduceras i förordningen riskerar därför att i realiteten inte få någon effekt.

Problemen i tillståndsprocesserna är således av betydligt mer grundläggande art än vad som kan lösas med prioriterade ärenden, fasta tidsgränser eller ökad överstatlighet. Det som krävs är generell regelförändring, där hållbar utveckling är ledordet.

Prioriterade projekt i svensk kontext

Genom att dela upp projekt i strategiska och icke strategiska ska förordningen i realiteten skapa ett eget och snabbare förfarande för vissa utpekade verksamheter. Förslaget kan läsas som att det ska ske i parallella system, oberoende av varandra eller i separata avdelningar inom samma system, alternativt genom att vissa projekt ges en förtur framför andra icke-strategiska projekt eller helt andra typer av verksamheter.

I fallen med parallella system skulle det kräva helt egna organisationer med egna resurser om inte negativa effekter ska uppstå för andra verksamhetsutövare, genom att dessa hamnar längst bak i hanteringen på myndigheterna. Enligt uppgift kan det i Sverige bli tal om ett fåtal strategiska projekt varje år. Även om det i grunden skulle kunna vara positivt med ett parallellt system för de som har prioriterade projekt, är det svårt att tro att det är ekonomiskt försvarbart. Det riskerar att bli mycket kostsamt för de företag som kan behöva betala för prövningen.

Redan idag råder en stor kompetensbrist i Sverige. Svenskt Näringsliv ställer sig därför frågande till om ett så litet land som Sverige kommer att kunna ha tillräckligt med kompetent personal för att administrera två parallella system som i grunden ska utföra samma arbete. Detta gäller även om projekt inom kritiska råmaterialakten (CRMA) hanteras i samma system.

Ett resultat av förordningens förslag skulle kunna bli att Sverige behöver införa separata avdelningar på miljöprövningsdelegationer eller domstolar alternativt införa en särskild kategori i prövningen som ska prioriteras. Det skulle i praktiken etablera en form av snabbspårsförfarande. Det kan knappast ske utan negativa konsekvenser för andra verksamhetsutövare. Detta är i ett marknadsperspektiv inte ett önskvärt scenario.

Konsekvenser av att införa prioriterade projekt i Sverige

Förslaget i förordningen måste ses i ljuset av kritiska råmaterialaktens förslag om prioritering av vissa projekt där strategiska råmaterial hanteras. Om dessa rättsakter medför att Sverige behöver införa en prioriteringsordning mellan verksamheter som tillståndsprövas kan det få negativa konsekvenser för omställningen. Näringslivet kan liknas vid ett eget ekosystem, med ömsesidiga beroenden mellan olika branscher. En verksamhet som är tillståndsgiven kan vara både köpare och säljare på en marknad där de övriga aktörerna också är tillståndsberoende. Verksamheterna behöver därför kunna ställa om och förändras i någorlunda samma takt. De bildar en kedja där alla delar i kedjan är beroende av tillstånd, och ingen kedja är som bekant starkare än den svagaste länken.

Ett annan fråga som behöver adresseras är den svenska organisationen av myndigheterna med oberoende myndigheter och kommunalt självstyre. Om man vill behålla förslaget i förordningen att även exempelvis planprocessen ska ingå i de tidsatta ramarna och i systemet med en samlad myndighetsutövning måste man säkerställa att alla administrativa beslut kan fattas parallellt om de uppsatta tidsfristerna ska kunna uppnås. Ett alternativ skulle kunna vara att förordningens reglering endast avser miljötillståndsprocessen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att om man vill korta tiderna på det sätt EU-kommissionen föreslår, utan att det ska riskera att medföra negativa konsekvenser för projekt som inte klassas som strategiska, kommer man att behöva reformera den svenska tillståndsmodellen för miljöprövningen. Den reformering som Svenskt Näringsliv efterlyst, i rapporten "En miljöprövning för omställning och nya möjligheter", kommer att bli absolut nödvändig.

Samlad myndighetsutövning (One stop shop, Artikel 4)

Svenskt Näringsliv är i grunden positiv till en mer samlad myndighetsutövning och färre kontaktpunkter för företagen. Om en samlad myndighetsutövning ska införas bör den omfatta alla projekt.

Att genomföra en samlad myndighetsutövning är emellertid inte helt enkelt i praktiken. Eftersom det i förordningsförslaget även inkluderas andra administrativa åtgärder än miljötillståndsprocessen, skulle EU-kommissionens förslag sannolikt bli komplicerat att genomföra i Sverige och ställa krav på nya organisatoriska funktioner eller omorganisationer inom stats- och kommunalförvaltningen. En överordnad statlig myndighet skulle direkt strida mot det kommunala planmonopolet. Detta skulle tala för att lämna planprocessen utanför regelverket, även om det naturligtvis vore positivt om en fullständig process kunde genomföras på så kort tid som föreslås i förordningsförslaget.

Det finns dock problem även med en enbart samordnande myndighet. Lösningen ställer krav på tydlig ansvarsfördelning och processuell hantering där förhållandet mellan myndigheten och övriga oberoende myndigheter behöver fastställas, möjligen med Nationellt

cybersäkerhetscenter som modell. Det är viktigt att en sådan myndighet inte blir en mellanhand som gör att processen fördröjs ytterligare jämfört med en direktkontakt.

Även om Svenskt Näringsliv delar uppfattningen att det är en viktig förutsättning att medlemsstaterna tillförsäkrar att tillräckligt med utbildad personal finns på myndigheterna, förefaller en sådan bestämmelse ej vara förenlig med subsidiaritetsprincipen.

Tillståndsprocessens varaktighet (Artikel 6)

Syftet med att införa fasta tidsgränser är att det ska leda till en ökad effektivitet hos de nationella myndigheterna, vilket givetvis vore välkommet. Handläggningens effektivitet är dock bara en del av problemet, utan grundproblemet återfinns i de materiella kraven i de bakomliggande direktiven för tillståndsprövningarna. Jämfört med tiden som tas i anspråk i nuvarande svenska tillståndsprocesser ter sig de föreskrivna tidsgränserna optimistiska, inte minst om den kommunala planprocessen ska inrymmas.

Svenskt Näringsliv vill understryka att det är mycket problematiskt att ställa upp absoluta tidsgränser som ska kunna innefatta alla olika typer av ärenden. Alltför korta tidsgränser riskerar att leda till att myndigheter, i brist på tid att utreda ansökningar ordentligt, avslår dem för att hålla sig inom de tidsgränser som EU-kommissionen nu föreslår. I förlängningen skulle det medföra att tiderna till och med kan bli längre än de är idag på grund av att verksamhetsutövaren tvingas börja om processen ett antal gånger, till dess man kan fatta beslut inom tidsramen.

Sannolikt skulle tidsgränser kunna fungera betydligt bättre och med mindre risk för negativa sideeffekter, om de införs för olika delar av processen, vilket görs för MKB-processen. Det vore också bättre om tidsgränser sattes med utgångspunkt i de olika förvaltningsprocesserna, i stället för att som nu inrymmas i en enda. Om inte processerna kan föras parallellt kan effekten bli att en myndighet, exempelvis kommunen, förbrukar all tid, varefter den myndighet eller domstol som ska hantera miljöprocessen inte har någon tid kvar till sitt förfogande.

I EU-kommissionens förslag görs skillnad mellan projekt som har en tillverkningskapacitet som motsvarar mer respektive mindre än 1 GW. Gränsvärdet tycks godtyckligt valt, och det finns inga motiv till varför denna gräns skulle vara relevant för myndigheternas behov av tid för att göra sina bedömningar inom ramen för tillståndsprocessen.

Slutligen är det positivt att den nationella behöriga myndigheten tillsammans med sökanden och andra myndigheter ska ta fram en detaljerad plan för tillståndsprocessen, se artikel 6.7. Svenskt Näringsliv välkomnar att större krav ställs på myndigheterna när det gäller att skapa större tydlighet och förutsägbarhet för företagen.

Miljöbedömningar och tillstånd (Artikel 7)

Svenskt Näringsliv välkomnar förslagen att myndigheten behöver ange omfattning och detaljgrad som efterfrågas av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Det är också välkommet att man vill införa en tid inom vilken en MKB ska godkännas.

Strategiska projekt (artiklarna 10–11)

Artiklarna innehåller bestämmelser om kriterier för att klassificeras som strategiskt projekt, hur ansökan och bedömning ska gå till, samt hur strategiska projekt ska genomföras. Klassificeringen som ett strategiskt projekt ska ge vissa fördelar, bl.a. snävare tidsgränser i handläggningen av tillståndsprocesser, prioritet i tillstånds- och andra administrativa processer om så finnes, hjälp från myndigheterna att koordinera finansiering m.m.

Svenskt Näringsliv är i grunden tveksam till den här typen av strategiska projekt, där som i det här fallet vissa projekt ska ges förtur framför andra baserat på en ansökningsprocess där administratörer och experter (i det här fallet är det medlemsstaterna som ska godkänna projektansökningar om de uppfyller uppställda kriterier) ska avgöra vilka projekt som väljs ut.

Processen kommer leda till ökade administrativa kostnader och en förlängd projekttid. Den extra prövningen som medföljer kommer delvis omintetgöra de kortare tidsgränser som föreslås i tillståndsprocessen i övrigt. De kriterier som valts ut inbjuder till tolkningar av innebörden och ökar osäkerheten för marknads aktörer. Det är oklart om de projekt som kommer väljas ut verkligen kommer vara de projekt som är i störst behov av hjälp med finansiering och hantering av tillståndsprocesserna. Det är inte givet att de experter som under i sammanhanget kort tid (en månad) ska bedöma ansökningarna kan göra detta så att utfallet blir bättre än om främjande åtgärder för alla typer av verksamhetsprojekt som främjar grön omställning och resiliens infördes, och att marknaden sedan fick verka utan ytterligare interventioner från det offentliga. Svenskt Näringsliv menar därför att det hade varit att föredra om delen som avser strategiska projekt inte inkluderades i förordningen, utan att alla projekt som omfattar teknologi som bidrar till syftet med förordningen ges samma villkor.

Om de strategiska projekten trots allt blir en del av den slutliga förordningen menar Svenskt Näringsliv att det är viktigt att kriterierna i artikel 10 definieras närmare, så att företag kan bedöma om det finns förutsättningar att bli godkänd och därför att det kan vara lönsamt att avsätta tid och resurser för att gå in i ansökningsprocessen. Generellt bör övervägas hur de krav på information från företagen som ställs upp kan minskas.

- Mindre projekt bör inte diskvalificeras av 1. b) i) som föreskriver att projektet ska tillföra *signifikant tillverkningskapacitet* av nettonollteknologier. Alla bidrag, stora som små, bör anses vara meningsfulla bidrag till värdekedjan, och utveckling av ny teknologi kan komma likväldigt från små som från stora företag. I artikel 1. a) finns dessutom ingen begränsning att projektet måste tillföra ett signifikant bidrag, det bör heller inte vara ett krav enligt 1. b).
- Det bör förtydligas vad som menas med *förbättrad hållbarhet och prestanda*. Exempelvis bör det tydliggöras i förhållande till vad som hållbarheten och prestandan ska vara bättre. Om det handlar om nya produkter som är bättre än de befintliga på marknaden i åtminstone vissa avseenden inom hållbarhet/prestanda så kan detta vara en stark begränsning, och leda till att strategiska projekt kommer ha tydligare koppling till framtagande av ny teknologi, snarare än att främja ökad tillverkning av befintliga teknologier. Det skulle göra att bidraget till ökad produktion inom EU och bidraget till resiliens skulle minska. Det bör framgå och bedömas hur detta förhåller sig till motsvarande kriterier i IPCEI-meddelandet (2021/C 528/02) och kommande halvledarakt, där uttrycket *state of the art* används.
- Kriterierna i punkterna iii) och iv) om kompetens och miljöhantering är helt centrala frågor för företagen och är i grunden inte något som ska behöva bevisas för

medlemsstaterna. Om kriterierna alls behöver vara kvar så är det viktigt att kraven inte är för stelbenta och att informationen som behöver tas fram är begränsad.

Svenskt Näringsliv vill poängtera att en alltför omfattande administrativ börda på företagen kan verka särskilt hämmande för små företags möjligheter att mäta med en ansökan om att få sitt projekt klassificerat som ett strategiskt projekt.

I artikel 11.6 ges EU-kommissionen och medlemsstaterna möjlighet att återkalla en status som strategiskt projekt om projektet inte längre uppfyller kriterierna i artikel 10 eller där felaktig information tillhandahållits. Svenskt Näringsliv menar att denna generella beskrivning leder till oacceptabel osäkerhet för företag och investerare, med tanke på att klassificeringen av vilka teknologier som anses strategiska kan förändras över tid, liksom myndigheternas uttolkning av de kriterier som förordningen slår fast. Endast om företag tillhandahållit felaktig information eller bedömningar som, givet den information som företaget vid det tillfället hade tillgång till, kan anses varit helt orealistiska, ska en status som strategiskt projekt kunna återkallas.

En av fördelarna med att bli klassificerad som ett strategiskt projekt är att dessa projekt i artikel 12.3 föreslås betecknas som varandes av övervägande allmänintresse (overriding public interest). Det är dock inte tydligt vilken fördel detta ger i praktiken, eftersom det i artikeln formuleras så att bestämmelserna i berörda direktiv likväl ska uppfyllas.

Prioriterad hantering av strategiska projekt (Artikel 12)

Ambitionen att få tillstånd snabbare tillståndsprocesser för nya och expanderade industriella etableringar och andra verksamheter i näringslivet är något Svenskt Näringsliv välkomnar. Svenskt Näringsliv vill dock i detta sammanhang understryka vikten av att alla plan- och tillståndsprocesser där näringslivets verksamheter prövas bör hanteras skyndsamt och effektivt.

En prioritering av vissa projekt riskerar att ställa stora mot små företag, kunna medföra godtycke i värsta fall och ställa olika branscher mot varandra eftersom en sådan hantering drabbar andra projekt och får nedprioritering som följd, trots att projekten kan vara lika viktiga. Prioritet handlar per definition om att lägga en större vikt vid något och samtidigt lägga en lägre vikt vid något annat.

Tillståndsprocessens varaktighet - strategiska projekt (Artikel 13)

För strategiska projekt gäller ytterligare kortade tillstånd. I stället för 12 respektive 18 månader föreslås 9 respektive 12 månader gälla som gräns för mindre respektive större projekt.

Svenskt Näringsliv hänvisar först och främst till vårt resonemang avseende artikel 6 ovan. I övrigt kan noteras att

- Tidsgränserna tycks godtyckligt satta och det kan ifrågasättas varför mindre projekt kan kortas 3 månader medan större projekt kan kortas 6 månader.
- Om det är möjligt att göra en fullgod prövning av ett projekt på 9 respektive 12 månader kan det ifrågasättas varför inte alla projekt som bidrar till syftet grön omställning och resiliens kan få genomgå en prövning enligt samma struktur och villkor.

- För det projekt som är av mindre slag (under 1 GW) och där tidsprocessen kortas från 12 till 9 månader så måste projektet samtidigt genomgå ytterligare en prövningsprocess för att bli klassificerad som strategiskt projekt. Den processen tar åtminstone en månad, men kan mycket väl ta längre tid om EU-kommissionen och den europeiska nettonollplattformen involveras. Eftersom en kortare tillståndsprocess tycks vara den främsta fördelen med att klassificeras som strategiskt projekt kan det tyckas finnas svaga incitament att ansöka för mindre projekt.

Omständigheterna listade ovan i tillägg till vad som tidigare anförts gör att det återigen framstår som olämpligt att införa en sådan ordning med urval och särbehandling av strategiska projekt.

Finansiering och andra främjandeåtgärder (artiklarna 14–15)

Svenskt Näringsliv har som grundsyn att företagsverksamhet och investeringar bör ske på affärsmässig grund utan finansiell inblandning från offentliga aktörer. Statliga stöd av olika slag riskerar snedvrیدا konkurrensen och missgynna aktörer som inte får stöd. Mindre effektiva projekt kan möjliggöras samtidigt som mer effektiva sådana slås ut. Statligt stöd bör därför ges undantagsvis och när det råder ett marknadsmisslyckande. Det bör främst övervägas när det gäller forskning och innovation, samt i tidiga skeden av en verksamhet där risken för en investerare är stor och tillgången på information är bristfällig eller asymmetrisk.

Förslagen i denna del bedöms inte vara avgörande i detta avseende. Svenskt Näringsliv bedömer att flera typer av åtgärder som föreskrivs kan anses utgöra ett sådant selektivt gynnande av företag att det kan utgöra ett statligt stöd EU-rättsligt, och stödet måste i sådana fall utformas i enlighet med EU:s statsstödsregler. Det ska också upprepas att många av de åtgärder som föreskrivs främst skulle tjäna mindre projekt och projektägare, samtidigt som det finns risk att strategiska projekt främst kommer vara möjligt att genomföra för större, mer resursstarka aktörer. Det gör att själva modellen som EU-kommissionen föreslår, att stora, resursstarka projekt ska premieras, snarare än att skapa bättre förutsättningar för hela sektorn och värdekedjan, kan ifrågasättas.

Koldioxidavskiljning och lagring (artiklarna 16–18)

Enligt kommissionens förslag ska EU år 2030 nå en årlig inlagringskapacitet på minst 50 miljoner ton CO₂. Inlagringskapaciteten ska finnas i lagringsplatser lokaliserade på Unionens territorium, i dess exklusiva ekonomiska zoner eller på dess kontinentalplatta, förutsatt att insprutningskapaciteten inte kombineras med ökad återvinning av kolväten (EHR).

Svenskt Näringsliv hänvisar till tidigare kommentarer i remissyttrandet gällande vår generella ståndpunkt att nettonollakten bör ha ett teknikneutralt snarare än ett selektivt anslag. Listan på teknologier i artikel 3, urvalskriterier i artikel 10 och bilagan som styr vilka teknologier som avses få fördelaktig behandling riskerar snabbt att resultera i gränsdragningsproblem. Nettonollakten bör därför, i stället för att selektivt premiera enskilda teknologier, inta ett mer teknikneutralt förhållningssätt där det avgörande är huruvida de teknologier som premieras är nyckelfaktorer för att bidra till EU:s mål om klimatneutralitet och till minskningar av utsläpp.

Offentlig upphandling och marknader (artiklarna 19–21)

Svenskt Näringsliv menar att EU-kommissionens förslag är alltför detaljstyrande. Upphandlande myndigheter och enheter ska redan beakta många kvalitativa aspekter av en inköpt vara eller tjänst; detaljreglering av olika sådana aspekter gör arbetet mer komplicerat och riskerar förlänga upphandlingsprocessen och öka antalet överprövningar. EU-kommissionens förslag bör snarare riktas mot medlemsstaterna, som kan ges ansvar att säkerställa att myndigheter som stödjer upphandlande myndigheter och enheter tar fram utförlig vägledning som tydliggör hur hållbarhet och resiliens kan inkluderas i upphandlingsprocessen.

Vad gäller förslaget i artikel 21, som handlar om att ge ersättning till konsumenter som köper produkter av det slag som ingår i bilagan och som presterar högt vad gäller hållbarhet och bidrag till resiliens, så noterar Svenskt Näringsliv att denna typ av åtgärder kan anses leda till ett indirekt stöd till producenterna av dessa varor, och att åtgärden i sådana fall utgör statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget. Det bör förtydligas vad den rättsliga grunden är för att kunna godkänna ett sådant stöd enligt de befintliga statsstödsreglerna.

Stärkt kompetens (artiklarna 23–25)

Svenskt Näringsliv välkomnar ett systematiskt kunskaps- och erfarenhetsutbyte kopplat till den gröna omställningen. Enligt en undersökning som Svenskt Näringsliv låtit göra (Kompetensförsörjning för klimatomställningen 2021) uppger tre av fyra företag att kompetensbristen riskerar bli ett hinder fram till 2045.

Redan idag utgör europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop) en viktig plattform för kunskapsspridning inom intressanta och relevanta områden för yrkesutbildning och arbetsmarknad. Etablerade plattformar såsom Cedefop bör också ha en roll i arbetet med European Net Zero Industry Academies. Det är svårt att ta ställning till förslaget om finansiering av European Net Zero Industry Academies då informationen i beskrivningen är knapphändig. Om man med såddfinansiering syftar på offentligt riskkapital finns flera utmaningar som man bör beakta kring konkurrensneutralitet, effektivitet och långsiktighet. Andra finansieringsvägar bör övervägas.

Vad gäller åtgärder för att underlätta mobilitet genom validering och/eller godkännande av kvalifikationer finns olika verktyg redan på plats. Exempel på sådana verktyg är The European Qualification Framework (EQF) och yrkeskvalifikationsdirektivet. Svenskt Näringsliv välkomnar initiativ som underlättar rörligheten på den europeiska arbetsmarknaden och ser också behov av att jobba aktivt med att attrahera kompetens inom STEM-området (Science, Technology, Engineering, Mathematics) även utanför den Europeiska unionen för att möta rekryteringsbehoven.

Svenskt Näringsliv ställer sig också positiva till inhämtning och kunskapsspridning mellan medlemsländer inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet inom kompetensområdet för klimatomställning. STEM-begreppet kan med fördel användas för att fånga upp de kompetensområden som är intressanta och relevanta för nettonollteknologier.

Innovation (artiklarna 26–27)

Regulatoriska sandlådor möjliggör tester i en realistisk miljö av nya innovativa teknologier och tjänster som inte uppfyller existerande regelverk. Svenskt Näringsliv ställer sig positivt till förslaget. Klimatomställningen och andra samhällsutmaningar kräver en accelererad möjlighet att snabbt kunna testa och implementera nya innovationer. Svenskt Näringsliv vill emellertid också minna om betydelsen av att det finns tillgång till testbäddar och anser att även detta borde uppmärksammas i detta initiativ.

Svenskt Näringsliv vill samtidigt framföra vikten av konkurrensneutralitet. Regulatoriska sandlådor och testbäddar bör utformas med en bred tillgänglighet mot hela det europeiska näringslivet, snarare än inriktas som stöd mot utpekade branscher och områden.

Styrning – en europeisk nettonollplattform (artiklarna 28–30)

Svenskt Näringsliv noterar att EU-kommissionens förslag till en europeisk nettonollplattform, som bland annat ska bistå och vägleda EU-kommissionen och medlemsstaterna i uppfyllandet av förordningens bestämmelser, saknar uttalad representation från näringslivet. Det bör övervägas närmare på vilket sätt som näringslivets avgörande expertis tas in i plattformens arbete. Det skulle exempelvis kunna ske genom en rådgivande undergrupp, eller att detta sker på nationell nivå för att ge underlag till varje medlemsstats representant. Svenskt Näringsliv vill samtidigt poängtera att även här, liksom hos företagen, skapas påtagliga administrativa kostnader som ska motiveras av osäkra fördelar som användandet av strategiska projekt ska rendera. Det är därför viktigt att plattformens verksamhet inte blir för omfattande.

Övervakning (artikel 31)

Kommissionens förslag innehåller bestämmelser om övervakning. Vissa av dessa bestämmelser omfattar företag och kan leda till administrativ börda. Det gäller i synnerhet förslagen i 31.2 b) och c). Det är här viktigt att befintlig statistik används i så hög grad som möjligt, och att statistik begränsas till att omfatta främst slutprodukter och huvudsakliga delkomponenter. Eventuell tillkommande informationsinhämtning måste vara proportionell och samordnat med befintlig informationsinhämtning som redan ger eller föreslås i andra rättsakter som EU-kommissionen har föreslagit.

Med vänliga hälsningar

SVENSKT NÄRINGSLIV

Göran Grén

Stefan Sagebro